

FORUM ZA ZAJEDNIČKU POLITIKU MINISTARSTVA PRAVDE BOSNE I HERCEGOVINA I VISOKOG SUDSKOG I TUŽILAČKOG VIJEĆA BOSNE I HERCEGOVINE

SMANJENJE FRAGMENTIRANOSTI FINANSIRANJA PRAVOSUDA U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE

IZVRŠNI SAŽETAK

Sudovi i tužilaštva u Bosni i Hercegovini se finansiraju iz ukupno 14 izvora. Sud i Tužilaštvo Bosne i Hercegovine finansiraju se iz budžeta institucija BiH. U Republici Srpskoj svi sudovi i tužilaštva se finansiraju iz budžeta Republike Srpske, dok se u Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine Osnovni i Apelacioni sud i Tužilaštvo BDBiH finansiraju iz budžeta Distrikta. Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine i Federalno tužilaštvo finansiraju se iz budžeta FBiH, dok se kantonalni i općinski sudovi i kantonalna tužilaštva finansiraju iz kantonalnih budžeta.

Ovakvo fragmentirano finansiranje pravosudnih institucija dovodi do:

- neravnomjernog finansiranja pravosudnih institucija u BiH,

Poređenjem finansiranja pravosudnih institucija prema određenom broju kriterija, kao što su učešće u ukupnom budžetu, obezbjeđenje sredstava za kadrovska jačanje kroz angažovanje većeg broja sudija, kadrovska popunjenost institucija u odnosu na broj sudija, iznos nastalih obaveza za materijal i usluge koje nisu isplaćene iz budžeta 2010. godine i „prenesene“ u budžet za narednu godinu, te procenat kapitalnih izdataka u budžetima institucija, može se zaključiti da postoje značajne razlike u finansiranju pravosudnih institucija u zavisnosti iz kojeg izvora se finansiraju, iako je regulativa kojom se generišu potrebe pravosudnih institucija uglavnom ista ili slična za sve institucije.

- onemogućavanja efikasnije raspodjele sredstava, u skladu sa proritetnim potrebama pravosudnih institucija

U posljednjih par godina primjetna je pojava, da se sudovi i tužilaštva u jednom kantonu ili Republici Srpskoj suočavaju sa nedostatkom osnovnog kancelarijskog materijala, ili višemjesečnim neplaćanjem obaveza, a zbog čega je ugroženo osnovno funkcionisanje institucije. S druge strane, sudovi i tužilaštva u drugim kantonima imaju dovoljno sredstva ne samo za osnovno funkcionisanje nego i za kadrovska jačanje nosilaca pravosudnih funkcija, pa i pratećeg osoblja ili kapitalne izdatke u svojim budžetima. Također, kao primjer za ovu konstataciju možemo navesti i obezbjeđenje sredstava za kadrovska jačanje institucija kroz upošljavanje sudija, a prema potrebama koje je na osnovu broja neriješenih predmeta utvrdio VSTV. Činjenica je da ovo planirano povećanje broja sudija finansijski nije podržano u kantonima u kojima je utvrđena najveća potreba za angažovanjem dodatnih sudija, odnosno onim koji imaju daleko najveći broj neriješenih predmeta.

- uspostavlja jaz između generisanja potreba sudova i tužilaštava, i finansiranja sudova i tužilaštava posebno onih koji se finansiraju iz kantonalnih budžeta

Većina odluka kojom se generišu potrebe sudova i tužilaštava se usvajaju na državnom i entitetskom nivou. Tako napr. potreban broj sudija i tužilaca određuje VSTV, plate sudija i tužilaca za sudije i tužioce unutar jednog entiteta su, kao i broj i sjedišta sudova određeni entitetskim zakonima. Pravilnike kojim se određuje potreban broj administrativaca u tužilaštvima usvaja VSTV, dok su u sudovima utvrđeni omjeri kojim se određuje maksimalni broj pratećeg osoblja na jednog sudiju opet opštim entitetskim pravilnicima. Značajan dio troškova materijala i usluga u sudovima unutar entiteta odnosi se na troškove advokata u odbranama po službenoj dužnosti koji su generisani odredbama entitetskih zakona o krivičnom postupku, te advokatskim tarifama koje su određene entitetskim pravilnicima. I dok su navedena pitanja regulisana odredbama zakona, te odlukama koje se usvajaju na višim nivoima (državnom i entitetskom), kantonalne i općinske sudove i kantonalna tužilaštva, koji u zbiru predstavljaju najznačajniji dio u ukupnim troškovima pravosuđa, finansiraju kantoni u Federaciji BiH.

- onemogućavanja ostvarenja principa jednakog pristupa pravdi za sve građane

Česta je pojava da se predmeti koji imaju građani u jednom sudu rješavaju u kratkom roku (manjem od godinu dana), dok se građani koji imaju predmete u drugom sudu moraju čekati i po nekoliko godina za rješavanje istovrsnih predmeta, upravo iz razloga što se sudovi finansiraju iz budžeta različitih kantona koji na različit način podržavaju prije svega kadrovsko jačanje sudova. Također, aktivnosti koje se sprovode u okviru strategije za brigu o korisnicima sudova, pokazale su značajnu razliku u potrebama za uspostavljanje standarda za pristup korisnicima u sudu, posebno imajući u vidu različitosti u fizičkom stanju zgrada.

- onemogućavanja uspostavljanja jedinstvenih standarda za sudove i tužilaštva,

Kao primjer za ovu konstataciju može se navesti aktivnost uspostavljanja predvidivih rokova za rješavanje predmeta u sudovima koje je skoro nemoguće standardizovati, upravo zbog različitog nivoa finansiranja prije svega kadrovskih i materijalnih potreba sudova.

- onemogućavanja implementacije strategija usvojenih na državnom nivou

U prethodnom periodu zajedničkom aktivnošću ministarstava pravde u BiH, predstavnika VSTV-a i drugih subjekata, učinjeni su značajni naponi na usvajanju strategija na državnom nivou koje bi trebale pozitivno uticati na razvoj pravosuđa u BiH (napr. Strategija za reformu sektora pravde i Strategije za rješavanje predmeta ratnih zločina). Iako je postignut konsenzus o mnogim pitanjima, te usvojeni značajni dokumenti koji predstavljaju osnov za dalji razvoj pravosuđa, implementacija će biti otežana ukoliko aktivnosti koje su predviđene strategijama ne budu ravnomjerno finansijski podržane u svim djelovima zemlje.

Na problem fragmentiranog finansiranja pravosudnih institucija ukazala je i funkcionalna analiza sektora pravosuđa finansirana od strane Evropske komisije iz 2005. godine, čija je jedna od preporuka i jedinstveno finansiranje pravosudnih institucija u BiH, odnosno finansiranje svih sudova i tužilaštava u BiH iz jednog izvora.

Fragmentirano finansiranje stavlja pojedine sudove i tužilaštva u situaciju da ne mogu nesmetano obavljati svoje redovne aktivnosti, dok se u drugim sudovima i tužilaštvima

kontinuirano izdvajaju sredstva, ne samo za tekuće obavljanje aktivnosti, nego i za kapitalne izdatke. Iako se plaće sudija, tužilaca i uposlenika sudova i tužilaštava uglavnom uredno isplaćuju bez obzira na izvor finansiranja, primjetna je pojava da je u određenom broju kantona u Federaciji BiH, kao i u većini sudova i tužilaštava u Republici Srpskoj potpuno obustavljeno kadrovsko jačanje pravosudnih institucija, odnosno zapošljavanje sudija, tužilaca i pratećeg osoblja. Troškovi materijala i usluga, a najviše, troškovi poštanskih usluga, telefona, troškovi vještaka i advokata zbog odbrana po službenoj dužnosti u nekim sudovima i tužilaštvima predstavljaju nerješiv problem. Registrovani su i slučajevi nedostatka papira za produkciju osnovnih sudskih dokumenata, isključenja telefona sudovima i tužilaštvima, kao i upozorenja pred isključenja električne energije i grijanja, zbog čega su predsjednici pojedinih sudova i glavni tužioci bili prinuđeni telefonski kontaktirati nadležna ministarstva pravde i finansija i trezora kako bi se ove komunalne usluge bile plaćene.

Sve pomenuto dovodi do odugovlačenja postupaka u sudovima i tužilaštvima, što direktno utiče na efikasnost i efektivnost sudova i tužilaštava pa i na njihovu nezavisnot i autonomiju.

Smanjenjem fragmentiranosti finansiranja pravosudnih institucija bi se finansijama u sektoru pravosuđa upravljalo na nediskriminatoran način širom cijele zemlje. To bi na kraju dovelo do standardizacije prostorija i objekata sudova i tužilaštava, a također bi značilo i da bi sve sudije, tužioci i administrativno-tehničko osoblje bili jednako tretirani širom cijele zemlje. Mogli bi se praviti dugoročni strateški planovi koji bi rezultirali spiskom prioriteta u vezi finansiranja i investicija. Sam sistem finansiranja sudova i tužilaštava bi bio daleko transparentniji, posebno ukoliko pretpostavimo da bi i uloga VSTV-a, ili rukovodilaca pravosudnih institucija bila osnažena.

Dugogodišnja loša ekonomska situacija u BiH uzrokuje i teškoće u finansiranju pravosuđa na svim nivoima. Ipak, zabilježeno je da pojedini kantoni koji iako imaju značajne budžetske deficite osiguravaju pravosuđu iznos sredstava dovoljan za nesmetano funkcionisanje i time omogućavaju relativno zadovoljavajući nivo aktivnosti sudova i tužilaštava na njihovom području.

Jasno je da sistem finansiranja pravosuđa u BiH odražava sliku uređenja države. Logično je da komplikacije nastaju tamo gdje je situacija organizaciono najslabija, a to je FBiH.¹ Način finansiranja sudova u FBiH dovodi do toga da su sudovi i tužilaštva u kantonima u različitom položaju kod raspolaganja budžetskim sredstvima, tako da se može desiti da dva susjedna općinska suda, koja se teritorijalno nalaze u dva kantona, imaju sasvim različitu finansijsku situaciju.

Direktna posljedica ovakvog stanja je nejednak položaj sudova u pružanju usluga građanima i društvu u cjelini, a time i narušavanje principa jednakog pristupa pravdi, jednog od najznačajnijih principa modernog prava.

Postoji nekoliko opcija kojima bi se mogla smanjiti fragmentiranost finansiranja pravosuđa u FBiH, a to su:

1. Uspostavljanje finansiranja cjelokupnog pravosuđa u BiH iz jednog izvora, to jest iz budžeta BiH;

¹ FBH nije jedino područje u BiH gdje je pravosuđe izloženo problemima, ali će se ovaj prijedlog politike baviti samo pitanjem unaprjeđenja finansiranja pravosuđa u FBH.

- 2. Uspostavljanje finansiranja svih sudova i tužilaštava u Federaciji BiH iz budžeta FBiH;**
- 3. U FBiH uspostaviti finansiranje plata sudija i tužilaca iz budžeta FBiH, a finansiranje ostalih troškova iz kantonalnih budžeta;**

Opcija uspostavljanja finansiranja svih sudova i tužilaštava u FBH iz budžeta FBH je u ovom momentu najpovoljnije rješenje kojim bi se unaprijedilo finansiranje u FBH, i to iz sljedećih razloga:

1. Finansiranjem svih sudova i tužilaštava u FBH iz budžeta FBH svi sudovi i tužilaštva u Federaciji bi imali jednak status u pristupu raspoloživim budžetskim sredstvima.
2. ovo rješenje u periodu od nekoliko godina uz političku podršku i adekvatno lobiranje može imati realne izgleda za implementaciju.
3. ovim bi bio smanjen jaz između potreba sudova i tužilaštava koje generišu odluke državnih i entitetskih organa, i finansiranja koje se uglavnom vrši iz kantonalnih budžeta.
4. Time bi bio eliminisan jedan od bitnih uzroka nejednakog pristupa pravdi na području FBiH.
5. Ovo bi rješenje bilo jednostavnije u odnosu na varijante finansiranja pravosuđa iz budžeta BiH ili parcijalnog finansiranja navedenom pod tačkom 3. pretodnog pasusa, u smislu izmjene i dopune ustavnih i zakonskih odredbi,
6. Bez zadiranja u izmjenu unutrašnjeg uređenja FBiH došlo bi se do izbalansiranog načina finansiranja pravosuđa i samim tim izjednačio bi se nivo finansijske nezavisnosti sudova i tužilaštava u FBH.
7. Sistem prikupljanja podataka relevantnih za pripremu, usvajanje praćenje realizacije budžeta bio bi jednostavniji i omogućavao nadležnim ministarstvima i VSTV- u bolji uvid kako u trenutno stanje u budžetima sudova i tužilaštava, tako i u odnosu na budžetska kretanja u toku godine.

Uspostavljanje jedinstvenog finansiranja ne mora i ne treba uzrokovati smanjenje nivoa finansiranja za sudove i tužilaštva pojedinačno, posebno u kantonima u kojima do sada nije bilo problema u finansiranju osnovnih funkcija institucija. Ovaj princip bi mogao biti ostvaren ukoliko bi prije svega bila obezbjeđena finansijska sredstva za osnovne aktivnosti institucija ustanovljene na osnovu objektivnih kriterija, a u slučaju preostalog viška sredstava, sredstva bi se rasporedila na osnovu utvrđene liste prioriteta. Također, poželjno bi bilo da u proceduri usvajanja budžeta za sudove i tužilaštva, bude uzeto u obzir i mišljene kantonalnih ministarstava pravde.

Neophodno je naglasiti i to da je uspostavljanje jedinstvenog finansiranja sudova i tužilaštava u Federaciji BiH iz budžeta FBiH prelazno rješenje ka dugoročnom cilju jedinstvenog finansiranja svih sudova i tužilaštava u BiH.

Fragmentiranost finansiranja je samo jedan segment problema finansiranja pravosudnih institucija. Drugi dio problema predstavljaju ovlasti koje imaju pravosudne institucije u procesu pripreme, usvajanja i izvršenja budžeta, a koje ne omogućavaju stvarnu nezavisnost od izvršnih vlasti. Iako je primjetan napredak u pogledu finansiranja pravosudnih institucija u odnosu na period od prije reforme pravosuđa u BiH, ne može se dati ocjena da je ovim rješenjima omogućena nezavisnost pravosudnih institucija sa aspekta njihove uloge u procesu pripreme, usvajanja i izvršenja budžeta.

Pitanje ovlasti koje imaju pravosudne institucije u budžetskom procesu je predviđeno i strategijom za reformu sektora pravde i to strateškim programom 1 „Nezavisnost i harmonizacija gdje je kao jedan od indikatora navedeno i „jačanje uloge VSTV-a u procesu pripreme, usvajanja i izvršenja budžeta“.

UVOD I OPIS CILJA PRIJEDLOGA POLITIKE

Finansiranje pravosuđa u Bosni i Hercegovini je stvarni izazov za izvršne i zakonodavne vlasti na svim nivoima, ali i za sudove i tužilaštva. Dok se izvršna i zakonodavna vlast suočavaju sa problemima kako obezbijediti dovoljno sredstava za budžetske korisnike, uključujući i pravosuđe, dotle sudovi i tužilaštva taj problem osjećaju s druge strane - kao korisnici..

Predstavnici izvršnih vlasti uglavnom redovno reduciraju iznose koje sudovi i tužilaštva predlažu u svojim budžetskim prijedlozima. VSTV uz pomoć donatora čini kontinuirane napore da unaprijedi sposobnosti sudova i tužilaštava da kroz primjenu podnošenja kvalitetno obrazloženog programskog prijedloga budžeta osiguraju sredstva koja će odgovarati njihovim realnim potrebama.

U finansiranju pravosuđa u BiH postoje brojna pitanja koja treba riješiti. Jedno od njih je postojanje 14 izvora finansiranja. To možda ne bi bio problem kada bi svih 14 izvora finansiranja funkcionisalo u skladu sa potrebama sudova i tužilaštava, i da BH nije u dugogodišnjoj ekonomskoj krizi te da se, usljed te krize ali moguće i drugih razloga neki sudovi i tužilaštva dovode u situaciju da nisu u stanju obavljati svoje osnovne zadatke.

PROBLEMI U FINANSIRANJU KANTONALNIH I OPĆINSKIH SUDOVA I KANTONALNIH TUŽILAŠTAVA U FEDERACIJI BIH

A. POZADINA PROBLEMA

Od uspostavljanja Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine registrovano je više slučajeva gdje sudovi i tužilaštva nisu mogli uopšte, ili su uz velike poteškoće, obavljali svoje redovne aktivnosti a sve zbog nedovoljnih raspoloživih sredstava u budžetima. Primjeri kao što su nedostatak osnovnog kancelarijskog materijala, prije svega papira i tonera, višemjesečno neplaćanje obaveza prema komunalnim preduzećima i dobavljačima materijala, isključivanje telefona, prekid grijanja, ili nemogućnost dostavljanja sudskih dokumenata strankama, svjedocima i drugim učesnicima u postupku registrovani su na području nekih kantona u FBH, kao i u Republici Srpskoj.

Jedan od uzroka ovakvog stanja je i uređenje i funkcionisanje Federacije i kantonâ odnosno načinu finansiranja budžetskih korisnika u kantonima. Sudovi i tužilaštva u kantonima finansiraju se iz kantonalnih budžeta. Neki kantoni već duži niz godina nisu u stanju da obezbijede sredstva koja budžetski korisnici zahtijevaju u svojim budžetskim prijedlozima, a to se odnosi i na sudove i tužilaštva. Vraćanje prvih verzija prijedloga budžeta za sudove i tužilaštva i traženje da se zahtijevani iznosi umanje je prvi korak ka uskraćivanju sudovima i tužilaštvima onih iznosa sredstava koje oni smatraju za potrebna za dolazeću godinu.

Većina sudova i tužilaštava u FBH nema neposredan uvid u stanje raspoloživih sredstava u njihovim budžetima² Time nisu u stanju da svakodnevno imaju uvid u to sa koliko sredstava raspoložu, koliki je iznos utrošenih sredstava, te koje su obaveze koje su nastale radom sudova i tužilaštava plaćene. U nekim slučajevima predsjednici ili sekretari sudova moraju telefonom kontaktirati kantonalna ministarstva pravde i finansija i traže ove podatke. Registrovani su slučajevi da sudovi i tužilaštva tek nakon sedam ili više dana dobijaju ove podatke.

Ovakvo stanje otvara vrata mogućoj zloupotrebi u finansiranju sudova i tužilaštava, pa i manje ili više otvorenim pritiscima na sud. Ovdje treba istaći da do sada nisu registrovani slučajevi otvorenih pokušaja uticaja na rad konkretnog sudije ili tužioca da se određeni spis ili predmet riješi na jedan ili na drugi način, ali da objektivno postoji mogućnost da sudovi u istom kantonu imaju nejednak tretman od strane ministarstva pravde ili finansija u pogledu realizacije budžetskih sredstava.

B. ZNAČAJ PROBLEMA

Pravosuđe je jedan od tri stuba vlasti. Budući da radi na neposrednoj primjeni prava, čime proizvodi direktne efekte na građane ali i pravna lica, institucije i ustanove, rad pravosuđa je izložen kritičkom pogledu kako od strane zakonodavne i izvršne vlasti, tako i od strane javnosti. U procesu pristupanja Bosne i Hercegovine Evropskoj uniji rad pravosuđa će neminovno biti pažljivije praćen od strane struktura EU u smislu zadovoljavanja zahtijevanih standarda za pristupanje.

Tokom zadnjih desetak godina javnost u BiH je znatno napredovala u vrednovanju dostignuća reforme sektora pravde. Mada je uglavnom spremna reagovati na negativne primjere, veoma je važno javnost držati redovno i kvalitetno informisanom o trendovima i pojavama u pravosuđu, kako o pozitivnima, tako i onim negativnima. Stanje u problemima sa pravosudnim budžetima je svakako jedna od pojava sa kojima javnost treba biti objektivno i blagovremeno upoznata.

Ono što građani neposredno registruju kada je u pitanju rad pravosuđa, su prije svega nemogućnost za rješavanje predmeta u razumnom roku zbog nedovoljnih kadrovskih kapaciteta, kašnjenja u dostavi poziva i relevantnih sudskih dokumenata, nemogućnost sudova i tužilaštava da plate troškove svjedocima, nemogućnost da se izvrši uviđaj na licu mjesta, nemogućnost plaćanja odbrana po službenoj dužnosti, itd, što neposredno ili posredno dovodi do odugovlačenja postupaka a time i nezadovoljstva građana efikasnošću pravosudnog sistema.

U pogledu sudova i tužilaštava, ovakvo budžetiranje pravosuđa u FBH dovodi do njihovog nejednakog statusa, što je naročito bitno za sudove, jer se stvara situacija da sudovi u dva susjedna kantona, čak i sudovi u susjednim graničnim općinama dva kantona, mogu imati značajno različit položaj kad su u pitanju finansijska sredstva.

Nejednak tretman sudova i tužilaštava kroz budžete proizvodi i nejednak status sudija i tužilaca. Dok su jedni u stanju da neometano obavljaju svoje radne zadatke, drugi su u

² Sistem koji omogućava neposredan uvid u stanje na budžetskom računu imaju Sud i Tužilaštvo BiH, Vrhovni sud FBH i Federalno tužilaštvo, svi sudovi i tužilaštva u RS, te Kantonalno tužilaštvo i Kantonalni i Općinski sud u Sarajevu.

poziciji da nedostatak finansijskih sredstava direktno utiče na njihovu efikasnost, produktivnost i rezultate rada te u određenoj mjeri i na godišnju ocjenu rada.

I na kraju, ono što je najbitnije, ovakav sistem finansiranja pravosuđa u FBiH stvara i situaciju narušavanja principa jednakog pristupa pravdi za građane. Dok jedni imaju na raspolaganju sudove i tužilaštva koji uredno izvršavaju svoje obaveze, drugi su suočeni sa jako dugim trajanjima postupka i nemogućnostima ostvarivanja kroz sudski postupak svojih prava zagarantovanih ustavom i zakonom.

C. KOGA SVE OVAJ PROBLEM POGAĐA

Problem finansiranja kantonalnih i općinskih sudova i kantonalnih tužilaštava pogađa prvenstveno dvije kategorije subjekata. Prva kategorija su sudovi i tužilaštva, i svi zaposleni u njima. Druga kategorija su građani, privredni subjekti i organizacije koji imaju predmete u onim sudovima i tužilaštvima, a kojima zbog neadekvatnog finansiranja, nije pružen kvalitetan nivo usluga.

Sudovi i tužilaštva koji na raspolaganju nemaju ona sredstva koja bi trebalo da imaju trpe tako što zbog nedostatka budžetskih sredstava nisu u stanju da redovno obavljaju svoje svakodnevne aktivnosti. Prethodno navedeni primjeri oslikavaju situacije zbog kojih se objektivno umanjuje profesionalni ugled sudova i tužilaštava, bez obzira na moguće visoke profesionalne performanse pojedinih sudija i tužilaca iz tih ustanova.

Sudije i tužioci u takvim situacijama gube na kredibilitetu bez svoje krivice jer dolazi do kašnjenja i često nepoštivanja zakonom propisanih rokova u postupanju u pojedinim predmetima. Ovakva situacija objektivno može uticati i na njihovu godišnju ocjenu ukoliko zastoji u pojedinom predmetu dostignu takav nivo da izađu iz okvira nezadovoljstva stranaka koje se iskazuje tokom samog postupka.

Pojedinačno, ovakvim stanjem najveću štetu trpe pojedinci-građani, te privredni subjekti i organizacije čije predmete sud ili tužilaštvo ne mogu blagovremeno rješavati.

Podsjetimo se da se stjecanje ili gubitak prava kroz sudski postupak smatra jednim od najosjetljivijih pitanja uređenja društva i ujedno jednim od najjednostavnijih testova dostignuća pojedine države u primjeni savremenih civilizacijskih dostignuća. Istovremeno, ovime se uzrokuje pojava narušavanja principa ravnopravnog/jednakog pristupa pravdi. Bilo kakav udar na ova dva stuba društvenog uređenja nužno se odražava na odnose u cjeokupnom sektoru pravde, a time i društvo u cjelini. Primjetna je i sve češća pojava apelacija građana Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine, posebno zbog nedonošenja odluka u razumnom roku koje mogu biti posljedica nedovoljnih kapaciteta u sudovima.

Treba naglasti da ovakvi problemi finansiranja pravosuđa mogu pogoditi sve građane, a posebno privredne subjekte u FBiH bez obzira kojem kantonu pripadaju, upravo zbog mogućnosti da se pojavljuju kao stranke pred bilo kojim sudom. Zbog toga je uspostavljanje minimalnih standarada i minimalnog kvaliteta usluge u svakom slučaju u interesu svim građanima u FBiH, bez obzira u kojem kantonu imaju prebivalište.

Ovaj problem pogađa i institucije sektora pravde u BiH-VSTV i ministarstva pravde, jer od njih zahtijevaju poduzimanje adekvatnih mjera na eliminisanju takvog stanja, koje neminovno stvara i negativnu sliku o tim institucijama sektora pravde.

Na koncu, pitanje neravnomjernog finansiranja sudova i tužilaštava u FBH direktno škodi ugledu FBH, a time i BiH, jer ukazuje na nemogućnost ustavom utvrđenog sistema da ravnomjerno finansira sudove i tužilaštva kao jedan od ravnopravnih oblika vlasti, i time osigura jednak pristup pravdi za sve građane bez obzira na dio zemlje u kojoj žive.

D. ŠTA UZROKUJE OVAJ PROBLEM

Problem neujednačenog finansiranja sudova i tužilaštava u FBH posljedica je postojanja nekoliko faktora, od kojih su najbitniji postojeći propisi, teška ekonomska situacija u zemlji i nejednak pristup tretiranju potreba pravosuđa u različitim kantonima.

1. **Postojeći propisi kojim su regulisana pitanja budžeta sudova i tužilaštava** - o detaljima kako koja norma utvrđuje detalje u vezi sa finansiranjem pravosuđa detaljno je elaborirano u ekspertnim analizama autora Dr. sc. H. Šapine i Mr. sc. R. Batinića. Ovdje u najkraćem treba istaći da postojeće norme utvrđuju da je za finansiranje Vrhovnog suda FBiH i Federalnog tužilaštva nadležna FBiH, dok su za finansiranje kantonalnih i općinskih sudova i kantonalnih tužilaštava nadležni kantoni. Različitost postoji čak i u budžetskom statusu sudova i tužilaštava u kantonima. U jednom broju kantonalnih budžeta sudovi i tužilaštva su prikazani kao podrazredi u okviru ministarstava pravde, dok su u drugima prikazani kao poseban budžetski razred, što ovoj drugoj grupi sudova i tužilaštava formalno daje povoljniji položaj.
2. **Teška ekonomska situacija u zemlji**- ovaj problem ne treba posebno elaborirati, jer se svi budžetski korisnici suočavaju sa posljedicama ekonomske krize. Međutim, takva situacija može biti izgovor za neblagovremeno ili nepotpuno plaćanje obaveza koje nastaju normalnim funkcionisanjem sudova i tužilaštava.
3. **Neujednačena praksa kantonalnih izvršnih vlasti**- svi kantoni u FBH nisu u jednakoj finansijskoj situaciji, tako da raspolažu različitim prilivom budžetskih sredstava. Mada su parametri budžetske situacije u kantonima različiti, različita je i praksa kantonalnih izvršnih vlasti u finansiranju sudova i tužilaštava. **Tako, imamo primjer kantona koji imaju značajne budžetske deficite i relativno nizak nivo prihoda u budžetu, ali nastoje i uspijevaju obezbijediti dovoljna finansijska sredstva za rad sudova i tužilaštava.** Time se značaj budžetskog deficita u kantonu u odnosu na finansiranje sudova i tužilaštava značajno relativizira.

Ne postoji analiza koja bi pokazala koji je od ovih faktora u praksi najuticajniji na probleme finansiranja sudova i tužilaštava.

E. POSLJEDICE PROBLEMA

Posljedice ovog problema elaborirane su u sekcijama A. B. i C. Ukratko, mogu se identificirati posljedice po pojedince i posljedice po društvo u cjelini. Posljedice po pojedince se ogledaju u štetnim efektima koje oni trpe kroz nemogućnost ostvarivanja svojih prava zbog nepostupanja sudova i tužilaštava pogođenih nedostatkom budžetskih sredstava. Također, u takve posljedice bi se mogle svrstati i one zbog kojih trpe pojedini sudije i tužioci zbog nemogućnosti ispunjavanja svojih radnih obaveza u ovakvim slučajevima.

Posljedice po društvo u cjelini su one koje se ogledaju u povjerenju u individualne sudove i tužilaštva i preko njih u pravosuđe kao jedan od vidova vlasti, a time i u vlast, vladavinu prava i mogućnost države da efikasno zaštiti pojedinca. Takva država gubi kredibilitet svojih građana i međunarodnih partnera, ne osigurava privredni rast i osuđena je na pojavu ozbiljnih društvenih problema.

Fragmentirano finansiranje dovodi u nejednak položaj sudove i tužilaštva u Bosni i Hercegovini, te onemogućuje pružanje istog ili sličnog nivoa usluga za građane. U proteklom periodu se dešavalo da se sudovi u nekim kantonima i u Republici Srpskoj, zbog nedovoljno odobrenih sredstava suočavaju sa uskraćivanjem pružanja poštanskih ili telefonskih usluga, nedostatkom osnovnog kancelarijskog materijala (papira za rad i tonera), višemjesečnim neplaćanjima računa za komunalne usluge, advokate, vještake i sl. U isto vrijeme u drugim kantonima, ili u Brčko Distriktu se kontinuirano obezbjeđuju sredstva ne samo za osnovno funkcionisanje, nego i za kapitalne izdatke.

Fragmentirano finansiranje kao posljedicu ima činjenicu da se sredstva koja se dodjeljuju pravosuđu ne dijele na osnovu liste prioriteta koja bi se temeljila na potrebama, nego se više raspodjeljuju na osnovu sredstava koja stoje na raspolaganju na njihovom nivou vlasti i njihovom nadležnom organu za finansiranje. Ovo uzrokuje ozbiljne probleme u smislu vršenja pravosudne funkcije. Kao primjer za ovakvu tvrdnju možemo navesti utvrđivanje i popunjavanje sistematizacije nosilaca pravosudnih funkcija u sudovima koje je VSTV usvojio 2009. godine. Naime, Vijeće je na osnovu broja neriješenih predmeta u sudovima utvrdilo potrebu za povećanjem broja sudija u sudovima u BiH, s tim što bi navedene pozicije bile popunjavane nakon što budu obezbjeđena sredstva u budžetima sudova. U proteklom periodu nisu obezbjeđena sredstva u sudovima koji imaju najveću potrebu za povećanjem broja sudija, odnosno najveći broj neriješenih predmeta. S druge strane, u „bogatijim“ kantonima kao i u Distriktu Brčko je u značajnoj mjeri podržano ne samo angažovanje novih sudija, nego i pratećeg administrativnog osoblja. U Republici Srpskoj je odobreno povećanje broja sudija samo za određeni broj sudova.

Ovakvo finansiranje onemogućuje jednak pristup građana pravdi. Tako su napr. građani koji imaju predmete pred sudovima jednog kantona, zbog nedovoljne kadrovske popunjenosti, moraju čekati po nekoliko godina za rejšavanje predmeta pred sudom, u drugom kantonu se istovrsni predmeti rješavaju u roku do godinu dana. Treba posebno napomenuti da ovakva situacija može pogoditi sve građane bez obzira na teritorijalnu pripadnost s obzirom na činjenicu na mogućnost za pojavljivanje građana i privrednih subjekata pred sudovima u cijeloj BiH, bez obzira na mjesto prebivališta.

U proteklom periodu u Bosni i Hercegovini su učinjeni značajni naponi na usvajanju i implementacije strategije za reformu sektora pravde, te strategije za rješavanje predmeta ratnih zločina. Ne treba posebno napominjati da za implementaciju strategioja potrebna finansijska podrška. Implementacija strategija je otežana zbog nemogućnosti pojedinih nivoa vlasti da finansiraju aktivnosti iz strategije. Ova činjenica dodatno otežava implementaciju strategija koje se odnose na pravosuđe.

F. TRENUTNI STATUS PROBLEMA

Trenutni status iznesenog problema se ne razlikuje bitno od vremena njegovog nastanka, odnosno donošenja propisa kojima su oblasti društvenog uređenja, funkcionisanja sudova i budžeta uređena. Budžeti se u FBH predlažu i usvajaju u cijelom poslijeratnom periodu uglavnom na isti način, s tim da je od 2008. godine, kada je u svijetu zvanično verificirano stanje ekonomske recesije, finansiranje sudova u FBiH kao i na drugim nivoima dodatno otežano zbog sporog privrednog rasta i hroničnog nedostatka novca na svim nivoima. Djelimična izmjena u budžetskim procedurama je uvedena usvajanjem zakona o sudovima i zakona o tužilaštvima i zakona o VSTV-u tokom perioda 2002-2004, ali ove izmjene se prije svega odnose na budžetske procedure, a ne na problem fragmentiranost finansiranja.

ALTERNATIVNA RJEŠENJA

U BiH postoje zagovaranja nekoliko opcija za koje se smatra da bi poboljšale finansiranje pravosuđa. Ove opcije predstavljene su u ovom Prijedlogu kao alternativna rješenja jedinstvenom finansiranju sudova i tužilaštava u FBiH iz budžeta Federacije BiH. Kroz diskusije na raznim nivoima sudije i tužioci često pominju mogućnost postepenog kombinovanja ovih opcija u različitim varijantama (osim opcije br. 4, naravno). Opcije su navedene redoslijedom koji na ima umu stepen potrebnih izmjena da bi se došlo do razmatranog cilja:

1. Prva i najčešće pominjana opcija jeste finansiranje cjelokupnog pravosuđa iz budžeta institucija BiH. Time bi, ističu zagovornici ove opcije, svi sudovi i tužilaštva u BiH imali podjednak status i tretman, istovremeno dobijali raspoloživa sredstva i dijelili zajedničku finansijsku sudbinu bez obzira u kojem dijelu zemlje se nalazili. Time bi se izvršilo reduciranje broja izvora budžeta za pravosuđe u BiH na samo jedan, što znači da navedeno rješenje ne bi bilo opcija samo za FBH, nego za cijelu zemlju.
2. Druga opcija je finansiranje sudijskih i tužilačkih plata iz budžeta BH/entiteta, dok bi se finansiranje materijalnih i operativnih troškova finansiralo iz budžetâ kantonâ.
3. Sljedeće opcija je da se zadrži sadašnje stanje finansiranja pravosuđa u FBiH.

Uz opciju 1. i 2. treba navesti i postojanje zagovaranja o jačanju uloge VSTV-a ili drugih predstavnika pravosudnih institucija u procesu planiranja, usvajanja i izvršenja budžeta. U kombinaciji sa opcijama 1. i 2. ova zagovaranja otvaraju značajan broj dodatnih opcija, što može biti predmet posebne analize.

DISKUSIJA O ALTERNATIVNIM RJEŠENJIMA

Kriteriji za razmatranje alternativnih rješenja:

1. Korist za građane- opcija treba prije svega biti takva da će se njenom primjenom postići korist koja će biti vidljiva za građane, u ovom slučaju takva da će bitno umanjiti ili potpuno eliminisati probleme u finansiranju pravosuđa koji onemogućavaju građanima kao korisnicima usluga suda da ostvare svoja prava;

2. Korist za sudove i tužilaštva - osim koristi za građane, opcija treba biti takva da proizvede očiglednu korist za sudove i tužilaštva, a naročito za one izložene povremenim ili redovnim nedostatkom sredstava;
3. Izvedivost: predloženi prijedlog politike treba biti takav da bude izvediv u postojećem ustavnom i pravnom okviru FBH;
4. Praktičnost: Rješenje za koje se opredjeljuje osim izvedivost treba biti i praktično, u principu praktičnije od postojećeg rješenja.

Alternativno rješenje broj 1.

FINANSIRANJE SVIH PRAVOSUDNIH INSTITUCIJA IZ BUDŽETA INSTITUCIJA BIH

Ukoliko bi se sistem finansiranja pravosuđa organizovao tako da se svi sudovi i tužilaštva u BiH finansiraju iz budžeta institucija BiH, to bi značilo da se entiteti, kantoni i BD BiH odriču onog dijela budžeta koji bi im pripadao na osnovu nadležnosti za budžetiranje sudova i tužilaštava pod njihovom jurisdikcijom. U isto vrijeme, prestala bi i njihova odgovornost za ovu obavezu, a odgovornost za finansiranje budžetiranja cjelokupnog pravosuđa bila bi prebačena na državni nivo. To bi, osim nužnih ustavnih i zakonskih izmjena, zahtijevalo i značajne kadrovske izmjene u MP BiH i MFT BiH, u pravcu osnaživanja njihovih kapaciteta za obavljanje onih poslova kojima bi se opsluživalo cjelokupno pravosuđe BiH po pitanju njegovog finansiranja.

Proces pripreme, usvajanja i izvršenja budžeta bili bi uniformirani, jedno ministarstvo pravde i jedno ministarstvo finansija i trezora (MP BiH i MFT BiH) bili bi u poziciji da servisiraju cjelokupno pravosuđe BiH u pogledu budžeta, i jedan parlament (Parlamentarna skupština BiH) bi usvajao budžet za pojedinačnu godinu. U ovoj situaciji MP BiH i/ili VSTV bi moralo ojačati organizacione jedinice koje bi se bavile pravosudnim budžetima, a sudovi i tužilaštva bi morali da ojačaju kapacitete u smislu popunjenosti odgovarajućim profilom uposlenih na ovim poslovima sposobnih za podnošenje budžetskih prijedloga koji bi odgovarali nivou i modalitetima procedura na nivou BiH.

U kombinaciji sa opcijama 1. i 2., pravosudne institucija u BiH bi direktno podnosilo budžetske prijedloge Parlamentu BiH. Stručne poslove u pripremi i podnošenju budžeta bi obavljalo posebno tijelo, sa mogućnošću da to bude i VSTV, sa zakonom osnaženom ulogom u ovom smislu.

Treba naglasiti da bi dugoročno gledano ova opcija bil najpovoljnija sa stanovište ispunjavanja ostalih kriterija, te obezbjeđenja uslova za uspostavljanje jedinstvenih standarada i jedinstvenim za sudove i tužilaštva. ovom opcijom bi bile otkolnjene sve posljednice fragmentiranog finansiranja pravosuđa koje su navedene u poglavlju.

Ipak, opredjeljivanje za opciju broj 1., bez obzira u kojoj varijanti, u periodu od narednih nekoliko godina nema realne izgleda na uspjeh. Za ovu sprovođenje ove opcije trebalo bi ispuniti značajne političke i tehničke uslove, te značajno jačanje kapaciteta institucija.

Alternativno rješenje br. 2

FINASIRANJE SUDIJSKIH I TUŽILAČKIH PLATA IZ BUDŽETA BH/ENTITETA, DOK BI SE FINANSIRANJE OSTALIH TROŠKOVA FINANSIRALO IZ BUDŽETA KANTONÂ.

U BiH postoji i mišljenje da bi se sudijske i tužilačke plate trebale isplaćivati iz budžeta BiH ili iz federalnog budžeta za FBIH, dok bi se ostali troškovi sudova i tužilaštava u FBIH podmirivali iz kantonalnih budžeta, a u RS iz republičkog budžeta. Time bi se osiguralo da svi sudije i tužioci blagovremeno i istovremeno primaju plate. Zagovornici ove ideje to obrazlažu stavom da je za efikasnost pravosuđa najprioritetnije osigurati da se svim sudijama i tužiocima istovremeno isplaćuju plate.

Ovakvo alternativno rješenje bi zasigurno povećalo zadovoljstvo onih sudija i tužilaca koji se nalaze u sudovima gdje je registrovano povremeno kašnjenje u isplata plata, kao i onih koji materijalni status pravosuđa gledaju najprije kroz optiku primanja plata. O tome kako bi se takav stav vrjednovao u odnosu na etičke standarde u pravosuđu nije predmet ove analize. **Međutim, takvo rješenje ne bi uopšte doprinijelo rješenju najvažnijih problema koje sudovi i tužilaštva imaju u svom radu, a to je da blagovremeno i učinkovito budu na usluzi građanima.** Znači, finansiranje onih tehničkih usluga zbog kojih i nastaju problemi u funkcionisanju sudova i tužilaštava bi ostalo na istom nivou. Time bi se nastavilo, a vjerovatno i povećalo nezadovoljstvo onih građana koji nisu u stanju da blagovremeno ostvare svoja prava zbog takvih problema.

Osim toga, zahvaljujući reformi plata iz 2005. godine, plate sudija i tužilaca za istu poziciju u sudu i isti stepen suda/tužilaštva su jednake u cijeloj BiH. **Također, u dosadašnjoj praksi, kašnjenja u isplati sudijskih i tužilačkih plata nisu registrovana kao česta pojava ili praksa u pojedinim kantonima, niti su ta kašnjenja bila vremenski toliko značajna kao faktor koji bi ugrozio rad sudija i tužilaca.** Naprotiv, očito je da kantonalne i entitetske vlasti ulažu dosta napora kako bi se sudijske i tužilačke, kao i plate ostalim zaposlenim blagovremeno isplaćivale.

Na kraju, postojanje dva izvora finansiranja jednog stuba vlasti bi zasigurno u svojoj implementaciji proizvelo ozbiljne tehničke komplikacije sa kojima bi se suočavala ministarstva finansija i trezora i ministarstva pravde Federacije BiH i kantonâ. Kako je cilj svake ozbiljne reforme da poboljša a ne da zakomplikuje situaciju u pogledu svog cilja, tako i ovaj činilac ide u prilog stavu da ovakvo alternativno rješenje ne bi rezultiralo značajnim poboljšanjima u finansiranju pravosuđa u FBIH, naročito u pogledu onih problema koji nastaju zbog nemogućnosti sudova da obavljanjem proceduralnog i tehničkog dijela posla budu kvalitetan servis građanima u ostvarivanju njihovih ustavom i zakonom garantovanih prava.

Alternativno rješenje br 3:

ZADRŽAVANJE POSTOJEĆE SITUACIJE

Najprije treba razjasniti zašto se zadržavanje postojeće situacije navodi kao alternativno rješenje. Potreba za smanjenjem fragmentiranosti sistema finansiranja pravosuđa sve je izraženija. Podršku ovoj ideji dali su sudije i tužioci, VSTV i organizacije civilnog društva. Kroz razgovore sa jednim brojem kantonalnih ministara pravde došlo se do procjene da bi i njihova ministarstva podržala ovu inicijativu. Različite strukture međunarodne zajednice u više navrata su istakle neophodnost smanjenja fragmentiranosti pravosudnih budžeta.

Iz navedenih razloga Forum za zajedničku politiku (FZP) procjenjuje da su sazreli uslovi da se krene u ozbiljne i dobro pripremljene konsultacije sa predstavnicima Federalnog ministarstva pravde i Federalnog ministarstva finansija i trezora, kao i sa predstavnicima odgovarajućih kantonalnih ministarstava, te da na osnovu tih konsultacija započnu aktivnosti koje će biti vođene u cilju smanjenja fragmentiranosti finansiranja pravosuđa u FBIH. Takve konsultacije će rezultirati pojačanom sviješću nadležnih institucija o potrebi promjene stanja u ovoj oblasti, te

podići nivo informisanosti javnosti o postojećem problemu kojeg treba riješiti na način koji će postojeću situaciju značajno izmijeniti nabolje. Čak i ukoliko ovakva inicijativa u skorom periodu ne dobije podršku izvršnih i zakonodavnih vlasti u kantonima, isti će postati svjesni potrebe boljeg finansiranja pravosudnih institucija, pogotovo u kantonima u kojima finansiranje nije bilo na zadovoljavajućem nivou.

Ako bi se u ovakvoj situaciji propustila prilika za pokretanje inicijative za smanjenje fragmentiranosti finansiranja pravosuđa u FBH i zadržalo postojeće stanje, onda bi to zaista bilo jedno od alternativnih rješenja, ali sa reperkusivnim posljedicama. Ovo zbog toga što bi se i pravosuđu i izvršnoj vlasti time pokazalo da ne postoji interes za promjene niti snaga koja bi te promjene inicirala i dovela do završetka. U takvoj situaciji neizbježno će doći do pogoršanja situacije u vezi sa finansiranjem pravosuđa u FBiH, jer će izvršna vlast u kantonima gdje postoje opisani problemi, po inerciji nastaviti da ignoriše pozive iz sudova i tužilaštava za otklanjanje problema u finansiranju pravosuđa.

Zbog toga zadržavanje postojeće situacije može doprinijeti samo pogoršanju u finansiranju sudova i tužilaštava, sa otvaranjem procesa retrogradnog karaktera u pravosuđu, koji vode ka statusu pravosuđa na nivo sa kojeg je ono krenulo u reformu. Čekanje da se dese promjene u društvu koje će biti posljedica ekonomskog oporavka zemlje te na osnovu toga poboljšanje materijalne situacije struktura vlasti na kantonalnom nivou bilo bi previše rizično, jer takva promjena ne bi garantirala i promjenu svijesti kod nosilaca funkcija u izvršnoj vlasti o potrebi efektivnijeg finansiranja pravosuđa.

Stoga ni ova opcija ne zadovoljava kriterije koji se uzimaju prilikom razmatranja, pa je i nju potrebno zanemariti prilikom ozbiljnih razmatranja budućnosti finansiranja pravosuđa u FBiH.

PREPREKE I OGRANIČENJA

Inicijativa za smanjenje fragmentiranosti finansiranja pravosuđa u FBiH će objektivno imati prepreke i ograničenja uslovljena nizom faktora, od kojih treba kao najvažnije treba istaći postojeću strukturu finansiranja pravosuđa, mogući otpor uvođenju novih rješenja, te tešku ekonomsku i složenu političku situaciju u zemlji.

Postojeća struktura finansiranja pravosuđa u FBiH odgovara strukturi finansiranja ostalih budžetskih korisnika. To znači da bi prenos finansiranja pravosuđa stvorio različitu situaciju u pogledu finansiranja jednog budžetskog sektora (pravosuđe) u odnosu na druge (zdravstvo ili obrazovanje, na pr.) jer bi se pravosuđe finansiralo iz budžeta FBH i imalo stabilnije prihode nego zdravstvo ili obrazovanje. Ova situacija će objektivno dovesti do nezadovoljstva ostalih korisnika budžeta na kantonalnom nivou, i traženja da i oni imaju isti status. Ipak, to ne treba spriječiti pravosuđe u njihovim stremljenjima.

Posebno se može očekivati otpor od strane kantona u kojima do sada sudovi i tužilaštva nisu imali probleme sa finansiranjem. Prenošenje finansiranja na federalni nivo bi moglo prouzročiti strah da će sudovi i tužilaštva u ovim kantonima izgubiti nivo finansiranja koji su imali do sada.

Prepreka specifične prirode postoji i u činjenici da bi u zadnjih deset godina po drugi put došlo do reduciranja uloge kantonalnih ministarstava pravde/pravosuđa i uprave nakon što je Zakon o VSTV-u prenio nadležnost procesa imenovanja sa kantonalnih skupština na ovo, tada

novouspostavljeno tijelo. Strah od daljeg gubitka nadležnosti zasigurno će u nekim kantonalnim ministarstvima pravde/pravosuđa i uprave proizvesti otpor prema ovoj inicijativi.

Moguća prepreka je također i to što se ne može isključiti nespремnost Federalnih ministarstava pravde i finansija i trezora da pristupe njihovoj nužnoj unutrašnjoj reorganizaciji u slučaju opisanih izmjena. Takva reorganizacija bi podrazumijevala prije svega jačanje internih kapaciteta za finansijsko servisiranje cjelokupnog pravosuđa u FBiH iz budžeta FBH, ali i donošenje i implementacija podzakonskih akata kojima bi se potpunije regulisala ova oblast.

Ograničenja postoje i u sferi postojećih kapaciteta VSTV i Federalnih ministarstava pravde i finansija da u postojećim uslovima limitiranog proširenja kadrovskih i tehničkih potencijala iznesu ovu aktivnost do faze gdje bi dalju proceduru utvrđivanja politike provodio Parlament Federacije BiH.

Vjerovatno se postojeća složena politička situacija u zemlji može označiti kao najvažnija i najveća prepreka za sprovođenje ove inicijative, posebno imajući u vidu momenat u kojima se ova ideja lansira, te trenutni odnosi među političkim subjektima u Federaciji BiH.

PREPORUKE

Preporuka za prijedlog politike:

FZP preporučuje da se opcija finansiranja cjelokupnog pravosuđa u Federaciji BiH iz budžeta FBiH odredi kao kratkoročno jedina realna, te kao ona koja bi zaista unaprijedila stanje u finansiranju sudova i tužilaštava i otklonila postojeće formalne prepreke za njihovo jednako finansiranje. U odnosu na elaborirana alternativne solucije ova opcija nudi sveobuhvatno rješenje koje bi sve sudove i tužilaštva u FBiH dovelo u ravnopravnu poziciju kad je u pitanju finansiranje sredstava iz budžeta. Treba još jednom naglasiti da bi ova opcija predstavljala samo prelaznu fazu ka dogorčnom cilju finansiranja svih sudova i tužilaštava u BiH iz jednog izvora.

U prethodnom dijelu elaborirane su eventualne prepreke i ograničenja za realizaciju ovog prijedloga politike. Uz dobro planirane aktivnosti sve navedene prepreke i ograničenja se mogu ukloniti i prevazići. Kombinacijom stručno vođene kampanje koja obuhvata prezentaciju i promociju ovakvog prijedloga, uključivanje stručnih kapaciteta iz pravosuđa, podršku organizacija civilnog društva, podršku donatora i međunarodne zajednice i progresivnih političkih snaga koje podržavaju dalje jačanje samostalnosti pravosuđa, moguće je doći do cilja na kojem će biti realizovan ovaj prijedlog politike, a to je da se svi sudovi i tužilaštva u FBiH finansiraju iz budžeta FBiH.

FZP je svjestan da uz postojanje nabrojanih i moguću pojavu novih prepreka i ograničenja pred pokretačima inicijative za izmjenu politike u naznačenom pravcu stoji dugoročan i iscrpljujući posao. Ali to ne treba biti razlog zbog kojeg bi se trebalo čekati sa ovim prijedlogom. Jer, pravosuđe kao treći stub vlasti u državi ima posebnu ulogu u obezbjeđivanju ostvarivanja osnovnih i najvažnijih ljudskih prava, sprječavanju vršenja i kažnjavanja učinilaca krivičnih djela, i osiguravanja povoljnog okruženja za ekonomski rast zemlje. Zbog toga rascjepkanost finansiranja pravosuđa koja rezultira umanjenom efikasnošću i efektivnošću pravosuđa ima dublje i teže posljedice po društvo.

Iz navedenih razloga FZP preporučuje da VSTV pristupi aktivnostima koje će stvoriti osnov za postupanje VSTV u skladu sa ovlaštenjima koja su mu data članom 17. tačka (28) Zakona o VSTV: „daje mišljenje o nacrtima zakona, propisa i o važnim pitanjima koja mogu uticati na pravosuđe, pokreće postupak usvajanja zakona i drugih propisa i daje smjernice sudovima i tužilaštvima iz nadležnosti Vijeća;“.

Plan za implementaciju:

1. FZP izradom ovog prijedloga politike stvara osnovu za njegovu implementaciju.
2. VSTV će na osnovu ovog prijedloga politike u saradnji sa USAID JSDP II napraviti konkretan plan aktivnosti sa rokovima realizacije, u kojem će biti navedeni svi koraci koji se trebaju preduzeti u fazi pripreme (konsultacije, prezentacije, lobiranje, itd.) prijedloga politike.
3. VSTV organizuje tematsku konferenciju o smanjenju fragmentiranosti finansiranja pravosuđa u Federaciji Bosne i Hercegovine, koja će rezultirati konkretnim zaključcima koji se odnose na ovo pitanje
4. VSTV će shodno zaključcima usvojenim na tematskoj konferenciji, te na osnovu ovlaštenja iz člana 17. tačka (28) Zakona o VSTV pokrenuti inicijativu za izmjene važećih propisa koje bi trebale dovesti do finansiranja svih sudova i tužilaštava u FBH iz budžeta Federacije BiH.

Monitoring i evaluacija:

Monitoring i evaluaciju cjelokupnog procesa vršiće VSTV u saradnji sa nadležnim ministarstvima, uz stručnu i tehničku pomoć USAID JSDP II za vrijeme trajanja projekta. FZP će imati ulogu ekspertnog tijela za ovu aktivnost.